

**Riigikogu XIV koosseisu korruptsioonivastase erikomisjoni
tegevuse ülevaade
(14. juuni 2022 – 20. veebruar 2023)**

Tallinn 20. veebruar 2023

Riigikogu XIV koosseisu korruptsioonivastane erikomisjon moodustati Riigikogu 16. mai 2019. aasta otsusega Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 19 ja korruptsioonivastase seaduse § 9 alusel nendes õigusaktides nimetatud ülesannete täitmiseks. 2022. a istungijärgu lõpul kuulusid komisjoni:

Komisjoni esimees: Riina Sikkut
Komisjoni liikmed: Valdo Randpere (aseesimees)
Paul Puustusmaa
Mati Raidma
Priit Sibul
Marko Šorin

25. juulil 2022 tuli komisjon kokku uues koosseisus. Erakorralisel istungil valiti esimeheks Mart Helme, aseesimeheks sai Kalle Laanet. Alates 25. juulist 2022 töötas komisjon alljärgnevas koosseisus:

Komisjoni esimees: Mart Helme
Komisjoni liikmed: Kalle Laanet (aseesimees)
Heljo Pikhof
Paul Puustusmaa
Priit Sibul
Marko Šorin

Vahemikus 14. juuni 2022 – 20. veebruar 2023 (kaasa arvatud) on toimunud 18 istungit.

Parlamentaarset järelevalvet teostamisel korruptsioonivastaste meetmete rakendamisel keskendus komisjoni töö järgmistele küsimustele:

1. Lobireeglite arendamine ja rakendamine;
2. Kõrgete ametiisikute huvide konfliktide tunnuseid sisaldavate juhtumite käsitlemine;
3. Isikute pöördumised;
4. Huvide deklaratsioonide täitmise nõustamine ja kontroll, huvide deklareerimise keskkonna arendamine.

Töö käigus on komisjon andmeid kogunud ja kohtunud valdkonna ekspertide ja otsustajatega nii avalikust kui erasektorist. Iga-aastaselt annab komisjon videokonverentsi käigus ja

vajadusel hiljem kirjalikult täiendades oma panuse Euroopa Komisjoni õigusriigi raporti koostamisse.

2022. a kevadel koostöös MTÜga Korruptsioonivaba Eesti ja USA saatkonnaga korraldatud 3 osast koosneva ümarlaua järelalusena tegi komisjon Riigikogu esimehele ettepaneku hakata alates 2022. a sügisest istungijärgust registreerima ning kvartaalselt avaldama komisjonide ja fraktsioonidega toimunud lobikohtumisi. Käesolevaks ajaks ei ole see siiski veel käivitunud.

Osa komisjoni tööst on käsitleda kaasusepõhiselt huvide konflikti tunnuseid sisaldavaid juhtumeid, kui ametiisiku kohta on teavet asjaoludest, mis võivad mõjutada tema ametikohustuste täitmist. Isikutelt küsiti selgitusi, sh erikomisjoni istungil. 2022. a septembris ja oktoobris käsitles komisjon Eesti esindaja Euroopa Kontrollikoja liikme kandidaadiks nimetamise menetlust ja peab vajalikuks hinnata Eesti siseriiklike reeglite vastavust selle protseduuri regulatsioonile Euroopa Liidu õiguses ning vajadusel reegleid korrigeerida.

Kuivõrd korruptsiooni kui peitkuriteo menetlemisel on teabe kogumine keerulisem kui mitmete teiste süütegude puhul, on komisjon korduvalt käsitlenud korruptsioonikuritegude menetlemise eripärasid kohtumistel politsei ja prokuratuuri ekspertide ja juhtidega. Komisjon uuris võrdse kohtlemise printsiibi rakendamist kriminaal- ja väärteomenetluses ning kohtus sel teemal Politsei- ja Piirivalveameti Lõuna Prefektuuri lastekaitsegrupi juhtivuuri Liia Kilpiga. Võrdset kohtlemist kriminaal- ja väärteomenetluses arutleti ka kohtumistel riigi peaprokuröri Andres Parmase ning Politsei- ja Piirivalveameti Keskkriminaalpolitsei juhi Aivar Alavere ja korruptsioonikuritegude büroo juhi Ats Kübarsepaga. Justiitsministriga diskuteeriti korruptsioonivastase tegevuskava 2021-2025 täitmise teemal – selle põhialused on teadlikkuse tõstmine, läbipaistvus ja efektiivne menetlus.

Komisjon ootab ka korruptsioonivastase seaduse täiendamist, sh komisjoni tööst võrsunud ettepanekute alusel.

Isikute pöördumised komisjoni poole käsitlevad väga erinevaid eluvaldkondi ning on juhtinud erikomisjoni tähelepanu erinevatele probleemidele ühiskonnas. Muuhulgas on küsitud nõu probleemide lahendamiseks, õigusaktide selgitamiseks, aga ka avaldatud rahulolematust ja tehtud erinevaid ettepanekuid. Pöördumistes toodud asjaolude kontrollimiseks on komisjon teinud täpsustavaid päringuid ning andnud pöördujatele selgitusi.

Komisjoni iga-aastaste ülesannete hulka kuulub huvide deklaratsioonide kontrollimine ja sügisel istungijärgul sellest kokkuvõtete tegemine.

Aruanne komisjoni tööst on koostatud lähtuvalt korruptsioonivastase seaduse § 9 lõikest 4, mille kohaselt esitab erikomisjon vähemalt üks kord aastas Riigikogule ülevaate komisjoni tegevusest ja tulemustest.

Käesolev ülevaade on kinnitatud erikomisjoni 20. veebruari 2023. aasta istungil ja esitatakse Riigikogule.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kalle Laanet
Komisjoni aseesimees